

АРТЕМЕНКО Н.В., ст. викл., каф. ЕАтаО, НТУ «ХП»
ЄВСІНА К.С., студент, НТУ «ХП»

РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ ТА ОПТИМІЗАЦІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Неодмінною умовою здійснення підприємством ефективної господарської діяльності є наявність податкової оптимізації.

Процес приведення податкової ситуації підприємства до найбільш оптимального стану з позиції податкового навантаження отримав назву податкової оптимізації. Інструменти й алгоритми здійснення оптимізаційних податкових розрахунків повинні бути адекватні поточному стану податкової системи держави.

Податкова оптимізація – це організаційні заходи в рамках чинного законодавства, пов'язані з вибором часу, місця та видів діяльності, створенням і супроводом найбільш ефективних схем та договірних відносин, з метою збільшення грошових потоків компанії за рахунок мінімізації податкових платежів. Метою податкової оптимізації є визначення і використання елементів та особливостей процедур оптимізаційного планування в Україні.

Податкова оптимізація, що здійснюється підприємством має ґрунтуватись на наступних засадах:

- 1) використовувати варіанти зниження бази оподаткування в рамках взаємозалежної системи оподаткування підприємств;
- 2) використовувати пільгові режими оподаткування, передбачені законодавством;
- 3) не допускати підвищеного оподаткування шляхом використання спеціальних облікових методів.

Першим кроком до оптимізації оподаткування є фінансовий прогноз компанії. Такий прогноз має враховувати цілі та способи досягнення їх. На цьому етапі потрібно прорахувати податкове навантаження. Особливу увагу слід приділити самим «тяжким» податкам таким як: податок на прибуток, податок на додану вартість та зарплатні податки. Далі виходячи з отриманого бюджету по податкам можна вже застосовувати той чи інший спосіб податкового планування, як приклад це може бути реорганізація підприємства.

Податкова оптимізація підприємства, слугуючи основним регулятором процесу розвитку системи оподаткування держави, містить специфічні способи та методи її

реалізації. Оптимізація податкових платежів створює економічний ефект від скорочення сум податкових виплат, що призводять до збільшення величини нерозподіленого (чистого) прибутків і, як наслідок, до підвищення ефективності діяльності. Результатом податкової оптимізації має стати податкова економія, що становить додаткову величину прибутку (фінансового результату), що залишається. Розробка та впровадження методології податкової оптимізації дозволяє зменшити податковий тиск і повністю контролювати систему оподаткування підприємства.

В сучасних умовах особливо актуальною є роль обліку і аналізу податкових платежів, як невід'ємної частини системи управління діяльністю підприємства. Проблема взаємодії бухгалтерського обліку й оподаткування зараз існує в усіх країнах світу і її намагаються вирішити по-різному. Саме тому доцільні будуть розробки щодо вдосконалення обліку податкових платежів та їх гармонізації з фінансовим обліком.

Згідно вимог Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» основою організації та методології обліку є облікова політика підприємства, яка має включати методи і процедури ведення фінансового, управлінського обліку і обліку податкових платежів (податковий облік).

Для удосконалення обліку податкових платежів при розробці наказу про облікову політику пропонується включення окремого розділу «Організація обліку податкових платежів» та формування внутрішнього положення про податковий облік на підприємстві. Це дозволить нівелювати значні відмінності між фінансовим і податковим обліком активів, зобов'язань, складання різних форм звітності, які не урегульовані законодавчо-нормативними документами України. Пропонується включати до вказаного розділу облікової політики підприємства наступні елементи.

Робочий план рахунків – визначити рахунки і субрахунки для кожного виду платежів і зборів (рахунки 64, 70, 90 та інші).

Графік документообігу документів – описати рух кожного первинного і зведеного документу, облікового регістра до складання податкової звітності. В діючих нормативних документах, наприклад в розділі III Податкового кодексу України (ПКУ) відсутні описання складу зведених документів, облікових регістрів з реєстрації податкових доходів і витрат. Податковий облік доходів, собівартості реалізованої продукції, товарів, робіт і послуг, інших витрат нами пропонується вести щомісячно в журналах або спеціальних відомостях, де передбачити додаткову графу в розрізі аналітичних рахунків. Для узагальнення складових обліку податку на прибуток необхідно на основі журналів або відомостей скласти Книгу обліку доходів і витрат наростаючим підсумком з початку року. Книгу треба поділити на дві частини: I – облік доходів, II – облік витрат господарської діяльності, де в розрізі місяців звітного року і кожного елементу доходів або витрат формувати загальну суму. Така схема книги дозволить сконцентрувати всю облікову інформацію за рік в одному обліковому регістрі і спростить заповнення податкової звітності.

Складанню податкової звітності на підприємствах приділяється значно більша увага, в порівнянні з фінансовою та статистичною звітністю. Це пояснюється тим, що, по-перше, податковими органами перевіряється достовірність формування бази оподаткування в основному за даними податкового обліку і, в окремих випадках, за даними фінансового обліку. Для удосконалення складу та змісту форми податкової звітності запропоновано внести наступні зміни:

- 1) спростити форми податкової звітності шляхом виключення даних, які дублюються у інших формах звітності;

2) скоротити до мінімуму (1–2) окремі додатки до податкових декларацій, оскільки вони не несуть суттєвої інформації при прийнятті економічних рішень в процесі контролю діяльності підприємства.

Щодо аудиту податкових платежів, то згідно податковій реформі право на податкові перевірки залишиться тільки у держфінінспекції. В рамках реформи планується створення служби фінансових розслідувань, а точніше ліквідація податкової міліції та ліквідація ще чотирьох органів держвлади, які здійснюють перевірки суб'єктів підприємницької діяльності. Зараз перевірки на предмет правильності оплати податків здійснюють два департаменти держфінансової служби, ще два департаменти МВС і третій орган – Головне управління контррозвідального захисту інтересів держави у сфері економічної безпеки. Тому пропонується ліквідувати у всіх цих органів невластиві їм функції.